

Filozofické otázky demokracie

Vyučujúci: Doc.PhDr. I. Buraj, PhD.

Semester: letný

Odporúčaný: 2, 4 semester II. stupňa štúdia

Prerekvizity: 0

Vyučovacia jazyk: slovenský

Kredity/hodiny: 5/2

Forma výučby: prednáška/seminár

Hodnotenie: priebežne 100%

Forma hodnotenia kurzu: hodnotenie stupňa aktivity a znalostí priamo na seminároch; záverečný kontrolný test (písomná skúška)

Ciele kurzu: analýza niektorých kľúčových filozofických otázok demokracie

Stručné sylaby kurzu (predmetu): Pojem demokracie, historické podoby a formy demokracie, demokracia ako ideál a realita, demokracia a rovnosť, demokracia a sloboda, kritika demokracie v minulosti i súčasnosti, možnosti a problémy s uplatňovaním demokracie v súčasnom svete.

Podmienky k udeleniu kreditov:

- Povinná účasť* na všetkých hodinách(v zmysle študijného poriadku učiteľ môže ospravedlniť 2 neúčasti, resp. vo výnimočných prípadoch 3 neúčasti na seminároch).
- Aktivita* na hodinách: poslucháč si vopred vyhotoví písomnú prípravu (minimálne 5 strán rukou) na zadané tému, ktoré na vyžiadanie predloží učiteľovi. Na výučbe sa aktívne zapája do diskusie, ktorú učiteľ individuálne zhodnotí(oklasifikuje) a zaráta do celkovej klasifikácie. Poslucháč vypracuje a na seminári prednesie *aspoň jeden referát* z povinnej a hlavne doplnujúcej literatúry. Vo výnimočných prípadoch (choroba, veľký, resp. menší počet študentov a podobne) môže referát nahradiť zvýšená aktivita študenta na seminároch. Referát, hodnotený známkom od A po Fx bude klasifikovaný najmä podľa nasledujúcich kritérií: samostatný a tvorivý prístup, schopnosť študenta postihnúť podstatu problému, jeho aktuálnosť, ako aj schopnosť poslucháča čo najhlbšie rozanalyzovať problém. V prípade nespĺnenia týchto podmienok, zadá vyučujúci študentovi ďalší referát. Ak ani tento referát nebude spĺňať požadované kritéria, zadá učiteľ študentovi seminárnu prácu (v rozsahu minimálne 5 normostrán) Ak ani vtedy nebude práca spĺňať stanovené kritéria, bude sa to považovať za nesplnenie základnej podmienky k udeleniu kreditov.
- Úspešné zvládnutie záverečného *kontrolného testu* (min. s hodnotiacou známkom „E“) ako formy písomnej skúšky, ktorý sa uskutoční týždeň pred ukončením semestra bude hodnotený nasledovne: 10-9 bodov "A", 8 bodov "B", 7-6 bodov "C", 5-4 body "D", 3-2 body "E". 1-0 bodov "Fx".

Povinná literatúra:

- Platón. Štát. In: Dialógy. Zv. 2. Bratislava: Tatran 1990.
- Aristoteles. Politika. Bratislava: Pravda 1988.
- Hobbes: O občanu. In: Výbor z díla. Praha: Svoboda 1988.
- Locke. Druhé pojednání o vládě. Praha: Svoboda 1992.
- Kant. K večnému mieru. Bratislava: Vydavateľstvo politickej literatúry 1963.
- Mill, J. s. O slobode. Bratislava: Iris 1995.
- Montesquieu, Ch. de Secondat: Duch zákonov. Bratislava: Tatran 1989.
- Rousseau, J.J.: O spoločenskej zmluve. Bratislava: Kalligram 2010.
- Tocqueville, A.: O demokracii v Amerike. Bratislava. Kalligram 2006.
- Mill, J.St.: Úvahy o vládě ústavní. Praha: Svoboda 1992.

Doplňujúca literatúra:

Badiou, A.: Svatý Pavel. Zakladateľ universalizmu. Praha: Svoboda servis 2010.

Buraj, I. a kolektív. Antická demokracia a sloboda a súčasnosť. Bratislava: Univerzita Komenského 2010.

Buraj, I. - Plašienková, Z.- Hubina, M.: Fragments o demokracii. K niektorým aspektom liberálnych a neliberálnych teórií demokracie. Bratislava: Stimul 2011. In: http://stella.uniba.sk/texty/ZP_fragmenty.pdf.

Dahl, R.: O demokracii. Praha: Portál 2001.

Huntington, Samuel p.: Sŕet civilizácií. Boj kultur a proména svetového rádu. Praha: Rybka Publisher 2001.

Laclau, E.: Emancipace a radikální demokracie. Praha: Karolínium 2013.

Ranciére, J.: Neshoda. Politika a filosofie. Praha: Svoboda servis 2011.

Sartori, G.: Teória demokracie. Bratislava: Archa 1993.

Zakaria, F.: Budúcnosť slobody. Neliberálna demokracia v USA a v zahraničí. Bratislava: Kalligram 2010.

Harmonogram výučby:

1 týždeň : *Úvod. Oboznámenie s obsahom a harmonogramom výučby, s podmienkami udelenia kreditov, rozdelenie referátov.*

2.týždeň : *Kritika demokracie*

Povinná literatúra:

Platón. Štát. In: Dialógy. Zv. 2. Bratislava: Tatran 1990, str.277 – 303 (555 b – 576 b).

Aristoteles. Politika. Bratislava: Pravda 1988, str. 104 – 113 (1281 b – 1284 b), 205 – 206 (1317 b – 1318 a).

Rousseau: O spoločenskej zmluve. Bratislava: Kalligram 2010, str. 90 - 92.

Doplňujúca literatúra a 1. referát:

Sartori, G.: Teória demokracie. Bratislava: Archa 1993, str. 280 – 286, 312 – 322.

3. týždeň: *Pojem demokracie*

- antický a moderný pojem demokracie

- čo nie je demokracia (autoritarizmus, despotizmus, absolutizmus, totalitarizmus...)

Povinná lit.:

Aristoteles. Politika. Bratislava: Pravda 1988, str. 98 - 99 (1279 b – 1280 a), 121 – 137 (1287 b – 1293 a).

Kant. K večnému mieru. Bratislava: Vydavateľstvo politickej literatúry 1963, str. 76 – 89 (Prvý definitívny článok k večnému mieru...).

Doplňujúca literatúra a 2. referát:

Sartori, G.: Teória demokracie. Bratislava: Archa 1993, str. 183 – 214.

Buraj, I. a kolektív: Antická demokracia a sloboda a súčasnosť. Bratislava: Univerzita Komenského 2010, s. 9 -18.

4.týždeň : *Demokracia ako vláda ľudu a jej kritika*

Povinná literatúra:

Aristoteles. Politika. Bratislava: Pravda 1988, str.105 (1281 b), 146 – 152 (1296 b – 1298 b).
Hobbes: O občanu. In: Výbor z díla. Praha: Svoboda 1988, str. 194 – 206.
Locke. Druhé pojednání o vládě. Praha: Svoboda 1992, str. 154 – 175.

Doplňujúca literatúra a 3. referát:

Sartori, G.: Teória demokracie. Bratislava: Archa 1993, str. 23 – 40.

5.týždeň : *Demokracia ako vláda zákona a jej kritika*

Povinná literatúra:

Locke. Druhé pojednání o vládě. Praha: Svoboda 1992, str. 102 – 130, 147 - 154.
Tocqueville, A.: O demokracii v Amerike. Bratislava. Kalligram 2006, 403-408.

Doplňujúca literatúra a 4. referát:

Sartori, G.: Teória demokracie. Bratislava: Archa 1993, str. 300 – 338 (pozor!: zamerat' sa tu na problém vzťahu demokracie a zákon).

6. týždeň: *Priama alebo reprezentatívna demokracia?(I)*

- priama, participaçná a väčšinová demokracia
- kritika priamej demokracie

Povinná literatúra:

Rousseau: O spoločenskej zmluve. Bratislava: Kalligram 2010, str. 49-53; 81–86.
Kant. K večnému mieru. Bratislava: Vydavateľstvo politickej literatúry 1963, str. 83 – 89
(Prvý definitívny článok k večnému mieru...).

Doplňujúca literatúra a 5 referát:

Sartori, G.: Teória demokracie. Bratislava: Archa 1993, str. 113 – 123, 249 – 250, 282 - 290.

7. týždeň: *Priama alebo reprezentatívna demokracia?(II)*

- Reprezentatívna demokracia
- Demokracia ako vláda väčšiny
- Kritika vlády väčšiny

Povinná literatúra:

Tocqueville, A.: O demokracii v Amerike. Bratislava. Kalligram 2006, 398-417.

Doplňujúca literatúra a 6 referát:

Sartori, G.: Teória demokracie. Bratislava: Archa 1993, str. 132 - 182.

8. týždeň: *Demokracia ako politická sloboda a rovnosť (I)*

- druhy rovnosti
- politická rovnosť versus politická nerovnosť

- rovnosť versus sloboda

Povinná literatúra:

Tocqueville, A.: O demokracii v Amerike. Bratislava. Kalligram 2006, 953-1005.

Doplňujúca literatúra a 7. referát:

Sartori, G.: Teória demokracie. Bratislava: Archa 1993, str. 339 – 368.

9. týždeň: *Demokracia ako politická sloboda a rovnosť (II)*

- Sloboda vo filozofickom a v politickom zmysle slova
- Demokracia a deľba moci
- Základné práva a slobody, najmä sloboda prejavu
- Demokracia verzus sloboda

Povinná literatúra:

Montesquieu, Ch. de Secondat: Duch zákonov. Bratislava: Tatran 1989, str. 205 - 212, 225 - 240.

Doplňujúca literatúra a 8. referát:

Buraj, I. a kolektív. Antická demokracia a sloboda a súčasnosť. Bratislava: Univerzita Komenského 2010, str. 33 – 41, 239-247.

10 - 11.týždeň: *Súčasná otázky a problémy demokracie*

- demokracia a procesy globalizácie
- demokracia ako rozmanitosť
- demokracia ako multikulturálny dialóg

Povinná literatúra:

Aristoteles. Politika. Bratislava: Pravda 1988, str. 129 – 134(1290a - 1292a), 203 – 214 (1316 b – 1320 b).

Doplňujúca literatúra 9. referát:

Sartori, G.: Teória demokracie. Bratislava: Archa 1993, str. 369 - 399.

Doplňujúca literatúra 10. referát:

Huntington, Samuel p.: Sŕet civilizácií. Boj kultur a proměna světového řádu. Praha: Rybka Publisher 2001, s. 367-393.

12.týždeň: *Záverečný kontrolný test/písomná skúška*

13. týždeň: *Vyhodnotenie kurzu a udeľovanie kreditov.*

Poznámka: v prípade končiacich ročníkov je semester skrátený spravidla o 3 týždne. V tomto prípade je nutné, aby si poslucháči uvedených ročníkov preštudovali záverečné semináre samostatne, a v prípade potreby, ich prekonzultovali s učiteľom.